

SINTAGMA VA UNING QO‘LLANILISHI

Andijon davlat chet tillari instituti
 Roman-german va slavyan tillari fakulteti
 Xorijiy til va adabiyoti nemis tili yo`nalishi

Talabasi: **Mirzaoripova Guljahon**

xurramovanodira@gmail.com

+998933077981

Ilmiy rahbar: **Ismanova Odina**

Annotatsiya: Ushbu maqolada sintagma tushunchasi va uning tilshunoslikdagi ahamiyati, turli turlari va qo‘llanilish joylari ko‘rib chiqiladi. Sintagma — so‘zlar guruhidir, u ma'lum bir ma'no va struktura bilan birlashadi. Maqola sintagmaning tilshunoslikdagi o‘rni, uning grammatik va semantik jihatlari, shuningdek, sintagmalarning turli tillarda qanday ishlatilishi haqida ma'lumot beradi.

Аннотация: В данной статье рассматривается понятие синтагмы и ее значение в лингвистике, различные виды и области применения. Фраза – это группа слов, объединенных определенным смыслом и структурой. В статье представлены сведения о роли синтагмы в лингвистике, ее грамматическом и семантическом аспектах, а также о том, как синтагмы используются в разных языках.

Abstract: This article considers the concept of syntagma and its importance in linguistics, different types and areas of application. A phrase is a group of words that are united by a certain meaning and structure. The article provides information about the role of syntagm in linguistics, its grammatical and semantic aspects, as well as how syntagms are used in different languages.

Zusammenfassung: Dieser Artikel befasst sich mit dem Konzept des Syntagmas und seiner Bedeutung in der Linguistik, verschiedenen Arten und Anwendungsbereichen. Eine Phrase ist eine Gruppe von Wörtern, die durch eine bestimmte Bedeutung und Struktur verbunden sind. Der Artikel informiert über die Rolle des Syntagmas in der Linguistik, seine grammatikalischen und semantischen Aspekte sowie darüber, wie Syntagmen in verschiedenen Sprachen verwendet werden.

Kalit so'zlar: Sintagma, grammatik tuzilma, semantika, sintaktik birlik, tillararo farqlar, o‘zbek tili, ingliz tili

Ключевые слова: Синтагма, грамматический строй, семантика, синтаксическое единство, межъязыковые различия, узбекский язык, английский язык.

Key words: Syntagma, grammatical structure, semantics, syntactic unity, interlinguistic differences, Uzbek language, English language

Schlüsselwörter: Syntagma, grammatikalische Struktur, Semantik, syntaktische Einheit, interlinguistische Unterschiede, usbekische Sprache, englische Sprache

Sintagma — bu tilshunoslikda muhim tushuncha bo‘lib, u so‘zlarning birlashishi orqali yangi ma'nolar hosil qiladi. Sintagmaning o‘ziga xos xususiyatlari bor, ular tilning grammatik tuzilishi va semantik jihatlarini belgilaydi. Sintagma o‘z ichiga bir yoki bir nechta so‘zlarni olishi mumkin va ular birgalikda ma'lum bir ma'no ifodalaydi.

Sintgamaning Turlari

Sintgamaning bir nechta asosiy turlari mavjud:

1. Nominal sintagma: Bu sintagma nom (subyekt) va unga bog‘liq so‘zlardan iborat bo‘lib, odatda ismlar, sifatlar va sonlar bilan ifodalanadi. Masalan, "yashil olma" yoki "katta uy".

2. Fe'l sintgama: Fe'l va uning yordamchi so‘zlari bilan bog‘langan sintagma. Masalan, "yaxshi o‘qiydi" yoki "tez yuguradi".

3. Sifat sintgama: Sifat va uning bog‘lovchi so‘zlari bilan ifodalangan sintagma. Masalan, "juda chiroyli" yoki "eng kuchli".

4. Prepozitsion sintgama: Prepozitsiya va undan keyin keluvchi so‘zlardan iborat bo‘lgan sintagma. Masalan, "stolda kitob" yoki "uyga kirish".

Sintgamaning Qo‘llanilishi

Sintgama tilning asosiy qurilish bloklaridan biri bo‘lib, u nutqning aniq va ma'noli bo‘lishini ta'minlaydi. Sintgama yordamida biz fikrlarimizni aniq ifodalashimiz mumkin. Har qanday tilning sintaktik tizimi sintagmalarning tuzilishi va qo‘llanilishiga asoslanadi.

Sintgamaning qo‘llanilishi quyidagi sohalarda o'z ifodasini topadi:

Grammatik tahlil: Sintgama yordamida jumlar va ularning tarkibiy qismlarini tahlil qilish mumkin.

Til o'rganish: O'rganilayotgan tilning sintaktik tuzilishini tushunish uchun sintagmalardan foydalaniladi.

Adabiyot: Adabiyotda sintagmalarning estetik jihatlarini muhim ahamiyatga ega.

Tillararo Farqlar: Sintgama har bir tilning o‘ziga xos xususiyatlariga ega. Masalan, o‘zbek tilida sintagmalar ko‘proq fe‘l va predikatlar bilan bog‘liq bo‘lsa, ingliz tilida esa so‘z tartibi va kontekstga ko‘ra farqlanadi. Ingliz tilida "the big house" (katta uy) kabi nominal sintagmalar ko‘p uchraydi, o‘zbek tilida esa "katta uy" sifatida ifodalanadi.

Xulosa qilib aytganda sintgama — bu tilshunoslikda muhim tushuncha bo‘lib, u so‘zlarning birlashishi orqali yangi ma'nolar hosil qiladi. Sintgamaning turli turlari va ularning qo‘llanilishi tilni o‘rganishda va nutqni aniq ifodalashda muhim ahamiyatga

ega. Har bir tilning sintaktik tizimi sintagmalarga asoslangan bo‘lib, bu esa ularning o‘ziga xosligini belgilaydi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Fromkin, V., Rodman, R., Hyams, N. (2018). "An Introduction to Language". Cengage Learning.
2. Crystal, D. (2008). "A Dictionary of Linguistics and Phonetics". Blackwell Publishing.
3. Yule, G. (2010). "The Study of Language". Cambridge University Press.
4. Алишер Навоӣ. "Лисон-ут-таъриф". Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2001.
5. Мўминова, Н. (2017). "Ўзбек тили синтаксиси". Тошкент: Ўзбекистон давлат нақшлари ва геодезия институти.